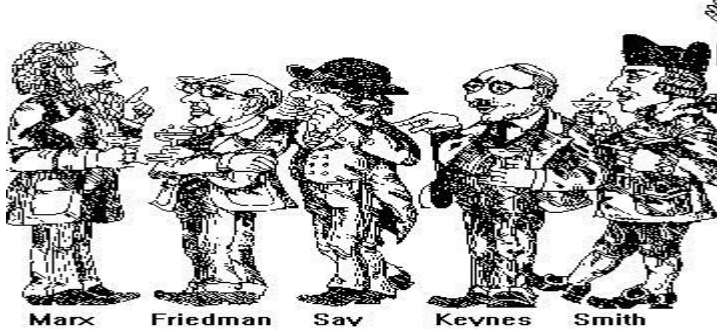

1:

EKONOMİ NEDİR?

Ekonomi, insanların sınırsız tüketim isteklerinin sınırlı(kıt) kaynaklarla en iyi nasıl tatmin edileceğini inceleyen sosyal bir bilim dalıdır.

Kaynaklar sınırlı olduğu için, üretilebilecek mal ve hizmetlerde sınırlıdır. Dolayısıyla, insanlar mal ve hizmet üretiminde, **tercihler** yapmak zorundadır.

Tercihlerin yapılması da maliyetlerin (**fırsat maliyetlerinin**) varlığını ifade eder.

Ekonominin en önemli kavramlarından biri olan fırsat maliyeti (buna **alternatif maliyet** de deniliyor.) şöyle tanımlanır:

Bir kararın fırsat maliyeti, o kararın alınmasıyla vazgeçilmek zorunda kalınan bir sonraki en iyi fırsattır (alternatiftir).

Mal ve hizmetlerin elde edilmesinde kullanılan kaynaklar (üretim faktörleri) dört ana gruptan oluşur.

1. Emek, insanların mal ve hizmet üretiminde sarf ettikleri bedensel ve zihinsel çabalarıdır.
2. Doğal kaynaklar, hava ,su, toprak, madenler ve ormanlar gibi insanlara sağladığı olanaklardır.
3. Sermaye, insanların ürettiği ve diğer mal ve hizmetlerin üretilmesinde kullanılan mallardır. Makine ve teçhizat, binalar, işlenmiş hammadde ve mal stokları sermayeyi oluşturur.

2:

4. Giriřimcilik, emek, doğal kaynaklar ve sermayenin organize edilip mal ve hizmet üretimini gerçekleştirme çabasıdır.

Üretim, emek, doğal kaynaklar ve sermaye faktörlerinin girişimci tarafından mal ve hizmetlere dönüştürülme faaliyetidir.

Ekonominin üretim kapasitesinin artıp daha fazla mal ve hizmet üretilmesi olayına ekonomik büyüme denir.

Bir ülkede sermaye malları üretimine, yani yatırımlara ne kadar ağırlık verilirse ekonomik büyüme o derece fazla olur.

EKONOMİDE KARAR VERİCİLER

1. Ev Halkı
2. Firmalar
3. Devlet
4. Dış Dünya

Merkantilizm Nedir ?

Merkantilizm orta çağın sonları ile sanayi devrimi arasında kalan Dönemdir (1500-1800).

I: Merkantilistler :

- 1) Ticari üstünlük, siyasi üstünlüğü de beraberinde getirir.

3:

- 2) Bir ülkenin değerli metali(altın, gümüş) ne kadar çoksa, o ülke o kadar zengindir.
- 3) Ülke ham maddesi işlenmeden dışarıya satılmamalıdır.
- 4) Değerli metalin ülkeden kaçmaması için ithalatta yüksek gümrük vergileri koyulmalı.
- 5) Nüfusu çok olan ülkelerin ekonomik refahı da fazla olur.

Şeklinde düşünürler.

Ayrıca

- ✚ **Dünyadaki zenginliklerin sabit olduğunu söylerler.**
- ✚ **Servetin kaynağı olarak altın ve diğer değerli madenleri görürler.**
- ✚ **Hazineni altın stoku ekonomik ve siyasal gücünde temelidir.**
- ✚ **Altına büyük önem verirler. Külçe halinde saklarlar,**

Bir taraf kazanç sağlarken diğer tarafın kazancında azalma olur şeklinde düşünürler. Bu nedenle dış ticaret bir ülke için karlı iken diğer ülke için zararlıdır.

- ✚ **Sanayi devriminden sonra liberal görüşlerin gündeme gelmesi merkantilizmin zayıflamasına neden olmuştur.**

Merkantilist zihniyete göre, zenginliğin kaynağı değerli madenlerin biriktirilmesinden ve dış ülkelere yapılan ihracatlardan oluşur. Merkantilistlere göre dünyadaki zenginlik sınırlı ve sabittir. Ülkeler ancak diğer ülkelerin fakirleşmesi pahasına zengin olabilir; bu yüzden, devletler mümkün olduğunca ithalata sınırlama getirerek tüccarlarını ihracata yönlendirmeli ve böylelikle diğer devletlerdeki madeni paraların kendi ülkesine girişini sağlamalıdır. merkantilizmin bu sınırlı anlayışına getirilen ilk eleştiri Adam Smith'ten gelmemiştir. Fizyokratlar, dış ticaretin sınırlamasının zenginlikten çok fakirlik getireceğine işaret etmiş ve malların ülke sınırları arasında serbestçe dolaşımını savunmuşlardır.

4:

II. Fizyokratlar

Fizyokratların temel felsefi görüşleri Rousseau'nun görüşüne dayanır. Fizyokratlar uyguladıkları metodolojiyi de gene Rousseau'nun yapıtlarından almışlardır. Bu yönetime göre sosyal olayları anlayabilmek için, onları elemanlarına ayırarak incelemek, sonra bulguları birleştirerek oluşumun niteliğini saptamak gerekmektedir.

Fizyokrat Okulunun kurucusu Kral XV. Louis'nin saray doktoru François Quesnay (1694-1774, kene okunur)'dır. 1756 yılında ilk ekonomik incelemesi çıkmıştır. Düşüncelerini Ansiklopediye yazdığı "Çiftçiler ve Tahıllar" başlıklı iki yazı ile açıklamaya başlamıştır. Söz konusu inceleme, arazi kiralayıp işlemenin yarıcılıktan ve bunun yanı sıra da toprağı sürme işinde beygirin sığırdan üstün olduğunu kanıtlamaya yönelmiş pratik amaç taşıyan bir yazıdır ve konu rakamlara dayanılarak tartışılmaktadır.

Ama çok geçmeden Quesnay, çok daha genel görüşler geliştirmeye başlamıştır. Nitekim, 1758 yılında, ünlü yapıtı "Ekonomik Tablo"nun yayınlanışından sonra Fizyokratlar diye anılan okulun önderi durumuna gelmiştir. Aynı okuldan Marquis de Mirabeau, bu eserin insanlık tarihinde yazı ve paranın bulunması kadar önemli olduğunu söylemiştir. Quesnay, bu yapıtıyla Marx' dan önce ekonomik temel üzerine tam bir sosyoloji kurmak isteyen ekonomik sistemin yapıcısı sayılmaktadır. Bu kitapta, "ekonomik dolaşımı", canlı organizmanın "kan dolaşımına" benzeterek incelemiştir.

Fizyokrat Okulunun öteki ünlü temsilcileri Dupont de Nemours, A. R. Jaques Turgot, Mercier de la Riviere, Etienne de Condillac, Le Trosne ve rahip Beandean'dır.

5:

Fizyokratların düştüğü hata, tarım dışında hiçbir alanın zenginlik getirmeyeceğini savunmuş olmalarıydı. Sanayi devrimi öncesi sanayiye dışlayan bu tutumlarından dolayı Adam Smith kadar tanınmamış olmaları, Fizyokratların en büyük şanssızlığıdır.

III: Adam Smith,

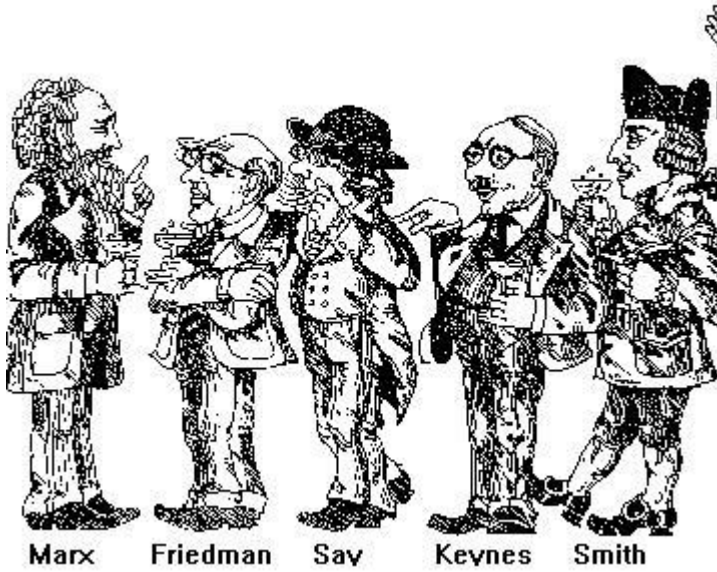
Adam Smith, zenginliğin kaynağını birey üzerinden incelemeye almıştır. Ona göre, rekabet ortamının baltalanmadığı bir ortamda kendi çıkarını gözetecek olan hür bireyler, bilerek ya da bilmeyerek (görünmez el aracılığıyla) hem kendisine hem de topluma hizmet eder ve ait olduğu ulusunun zenginleşmesine neden olur. Ona göre zenginlik, değerli madenlerin biriktirilmesinden değil; kişinin kendi beceri ve emeği ile ürettiği mallardan geçmektedir.

Devletin ticareti kısıtlamadığı ve adaleti tesis ettiği bir ortamda, iş bölümünün ve girişim özgürlüğünün sağlayacağı verimli üretim teknikleriyle ülkeler birbirlerinin ihtiyaçlarını karşılar ve zenginliğe giden yolun kapısını aralarlar.

6:

Yani Smith, doğal düzenin kişisel çikara göre oluşacağı inancındadır.

IV. Marx

Marksist değer teorisine göre, uzun dönemde tüm malların değeri var olan gerçek fiyatları doğrudan ya da dolaylı olarak (sermaye ve ara mallarınca içerilen) üretimine harcanan emek miktarına göre belirlenir

7:

Marx' ın ekonomik düşüncesinde yapı taşı emektir. Talep ve arz değildir. Marx' a göre eğer talep ve arza göre hareket edersek hiçbir şey gerçek değerinde olmayacaktır.

Marx pazarın bir malın fiyatını belirlediği düşüncesinden yoksun olmasının nedeni pazara çok fazla mal göndermeyeceğidir. Ona göre insanların ihtiyaçları bellidir. Daha fazla almalarını kapitalizm körükler. Herkesin bir yazlık birde kışlık giysiye ihtiyacı vardır. Bu da yeterlidir. Pazarda mal buldurmak sadece Marx göre tüketimi artırır.

MARX VE DİĞER İKTİSATÇILARIN ARTI DEĞER NOKTASINDA AYRILMALARI:

INTRODUCING
Mr Karl Marx's
L a b o r T h e o r y o f
V a l u e
& an exploration of
"Surplus Value"
with a special guest appearance by
Finance **C**apital

Diğer iktisat akımları, artı-değerin kökenini emek sürecinin dışında arar. Çünkü Marx göre onların ortak niteliği, üretim araçlarının mülkiyetini elinde tutan sınıfların bakış açısını yansıtmış olmalarıdır.

Marx göre; Üründe, işçi emeğinin billurlaşmış halde bulunduğunu görebilmek için, emekle sermaye gibi, üretim sürecinde biraraya gelen iki unsurun, aslında

8:

toplumsal bakımdan birbirinden tamamen farklı ve karşıt iki sınıfı dile getirdiğini görmek gerekir.

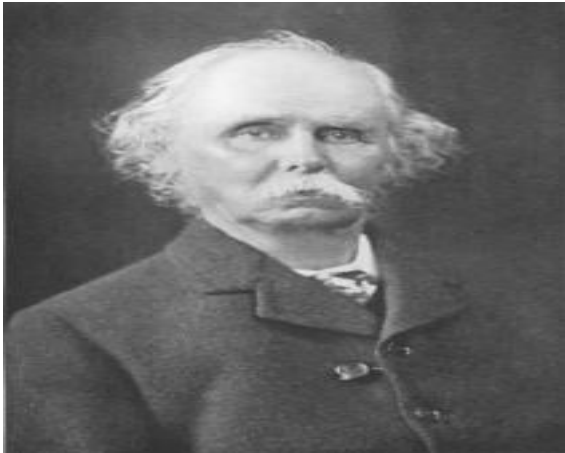
Marx'ın önceki iktisatçılardan farkı, esas olarak, üretim sürecine, emek açısından bakmasıdır.

Örneğin, Marx göre çoğu insan, menkul değerler borsasında kağıt alıp satarak kazandığı paranın, emekçilerden doğduğunu düşünmez bile. Rant gibi, kâr ve faiz de, işçi emeğinin ürününden çıkan sonuçlardır.

Örneğin, Marx göre enflasyon yoluyla sermaye birikimi sırasında, emek sömürsünün aldığı boyutu, kapitalizmin özünün değişmemiş olmasıdır.

Artı-Değer Teorileri'nin incelediği bir başka ana konu, kapitalizmin krizleri ve savaşlarıdır. Marx, krizlerinin kapitalizmin kendi iç çelişkilerinin bir ürünü olduğunu düşünmüş, aynı zamanda bunun geçici bir olgu olmayıp, kapitalizmin doğasında bulunan zorunlu sonuçlar olduğunu yazılarında vurgulamıştır

V.Marshall

9:

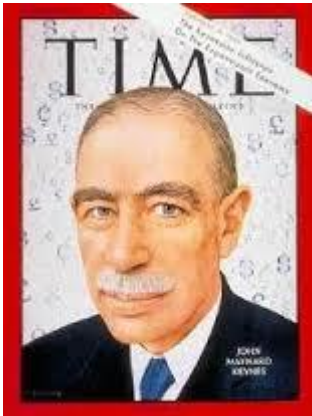
Marshall'ın bölüşüm kuramı değer kuramının üretim faktörlerinin fiyatlandırmasına uygulanması ile oluşturulmuştur. Faktör fiyatlarının da tıpkı mal fiyatları gibi onlara ait arz ve talep güçleri tarafından belirleneceği düşünülmüştür. Marshall'a (1890:348) göre, "bir kâğıt parçasını makasın üst ya da alt ağzının hangisinin kestiğini tartışmak ne kadar makul ise, değer in fayda veya üretim maliyeti tarafından belirlendiğini tartışmakta o kadar makuldür". Faktör piyasasında geçerli fiyatlar hem girişimcilerin üretim masraflarını hem de faktör sahiplerinin gelirini yansıtır. Serbest rekabet koşulları altında uzun dönem mal fiyatları üretim maliyetine eşit oldukları gibi aynı zamanda uzun dönem faktör gelirleri de eşittir. Bu şekilde düşünmekle Marshall, değer kuramı ile bölüşüm kuramı arasında klasik düşünürlerin düşüncelerinde mevcut olmayan bir karşılıklı bağıllık veya tamamlayıcılık yaratmıştır. Ayrıca Marshall organizasyonu veya başka bir isimle yönetimi de toprak, emek ve sermaye yanında ayrı bir üretim faktörü olarak ele almıştır. Toplam ulusal geliri oluşturan bu faktörlerin gelirleri de rant, ücret, faiz ve kar adlarını almıştır. Kar dışında bu faktör paylarının hepsi kısa dönemde de uzun dönemde de kendi talep ve arz koşulları tarafından belirlenmektedir.

Marshall, üretim faktörlerinin fiyatlandırma sürecini analiz ederken toprak faktörünü veri alıp çiftçilerin alternatif maliyetleri gözetmelerini, farklı ürünlerin farklı piyasalarda farklı getirilerine bağlarken, toprak sahibinin rantının değişmediğini ifade etmiş, dolayısıyla toprak faktörünün de sermayeden fazla bir

10:

farklılık göstermeyeceğine dikkat çekmiş ve yatırımlardan elde edilecek gelirin yaratacağı gelirin kapitalize değerine eşit olacağını belirtmiştir. Ayrıca, Marshall maliyetin sübjektif ve psikolojik yönünü vurgulamış, klasik faydacılık felsefesinin etkilerini sürdürdüğünü savunmuş ve klasiklerin parasal masrafları daima emeğin ve tasarrufun verdiği rahatsızlıkla ilişkilendirme şeklindeki yaklaşımları benimseyip, Neoklasik paradigmada bu geleneğin sürmesine katkı sağlamıştır. Yine bu listeye girişimci emeğinin gayretini ekleyen Marshall, girişimcinin riske ettiği kaynakların getirisinin, yani belli bir zaman diliminde beklemesi karşılığında hak ettiği normal kar olgusunun bir maliyet unsuru olarak görülmesini öngörürken, bu öngörüsünün nedensellik yönüne de açıklık getirmiştir.

VI. Keynes

John Maynard Keynes'in 1936 yılında yayınlanan *İstihdam, Faiz ve Paranın Genel Teorisi* adlı kitabı modern makroekonominin temelini oluşturur. 2. Dünya

11:

savaşından sonra ekonomi teorisi mikroekonomi ve makroekonomi olarak ikiye ayrılmıştır. Mikroekonomide küçük ekonomik birimler(ev halkı, firmalar, piyasalar) ele alınıp incelenmekte,

Makroekonomide ise ekonominin bütünü ana unsurlarıyla ele alınıp incelenmekte.

Mikroekonomi, herhangi bir piyasada malım fiyatının nasıl belirlendiği, bir tüketicinin maksimum fayda elde etmek için parasını nasıl harcayacağı, bir firmanın üretim ve maliyet yapısı ve bu yapı ile ait olduğu ürün piyasasında nasıl davranacağı gibi konular üzerinde durur.

Makroekonomi, ekonomideki toplam gelir, toplam tüketim, toplam tasarruf, toplam yatırım, genel fiyat düzeyi gibi makro değişkenlerin nelerden etkilendiklerini ve ekonomide tam istihdam, fiyat istikrarı ve ekonomik büyüme gibi temel hedeflerin nasıl elde edebileceğini inceler.

Keynesyen model, sermaye hareketlerinin bu kadar serbest olduğu bir sisteme göre dizayn edilmiş değildir. Sermaye hareketleri bu çapta serbest değilken para basıp dağıtarak birçok sorun çözülüyor, ekonomik yaşam canlandırılabilirdi. O basılan paralar büyük ölçüde basıldığı yerde harcanıyor, kasabın eline geçen para, manava ondan marangoza, hekime, öğretmene, avukata dolaşarak sistemin yeniden ayağa kalkmasına yardım ediyordu. Bugün artık bu o kadar kolay değil. Para dağıtıldığı yerde harcanmıyor, çoğunlukla daha yüksek faiz veya getiri veren ülkelere gidiyor. Asıl istenen yerde canlanmaya tam olarak yol açamadığı gibi

12:

gittiği yerde de ekonomilerin ısınmasına yerli paraların aşırı değerlenmesine neden oluyor.

Sonuç olarak:

Üretilen mal ve hizmetler hiçbir toplumda gelişigüzel paylaşılmamaktadır.

Her toplumda bölüşümü düzenleyen kurallar ve mekanizmalar bulunmaktadır.

Klasik iktisatçılar bölüşümü emek-değer kuramı ile açıklamışlar, emeği değer kaynaklığı olarak görmüşlerdir.

Marx, Klasik ekolün tahlil araçlarındaki bu çelişkiden yararlanarak kapitalizmin mübadele yasalarının emek ürününün tümünün emeğe gitmesini önlediğini artı değeri kapitalistin ele geçirdiğini, bölüşümün bu niteliği kapitalizmin yasalarından doğduğu için bu sistemde reformun mümkün olmadığını ileri sürmüştür.

Neoklasik iktisatçılar bu iddialara karşı her üretim girdisinin ürüne yaptığı katkıya eşit getiri sağladığını, bunun hakça bir paylaşım olduğunu, belirli varsayımlar altında toplam ürünün bütün girdiler arasında paylaşıldığını, geriye hiçbir artık kalmadığını gösteren bölüşüm kuramını kurmaya çalışmışlardır. Klasik ekoldeki emek değer kuramı yerini Neoklasiklerde fayda değer kuramına bırakmıştır.

Smith, üretken emeği, doğrudan doğruya sermaye ile değişilen emek olarak tanımlıyor; yani onu, emeğin üretim koşullarıyla, ister para, ister meta olsun, genel olarak değer, ilkin sermayeye (bilimsel anlamıyla, emeğin ücretli emeğe) dönüştüğü değişimle tanımlıyor.

13:

Böylelikle, üretken olmayan emeğin de ne olduğu kesin saptanmış oluyor. Üretken olmayan emek; sermaye ile değil, doğrudan doğruya gelirle, yani (faiz ve rant gibi, kapitalistin kârına ortak olarak, ondan pay alanların çevirdikleri çeşitli dalavereler dahil) ücretlerle ve kârla değişilen emektir.(Örneğin, serflerin tarımsal emeği gibi) tüm emeğin kısmen kendi kendisini karşıladığı yerde, kısmen de (örneğin, Asya kentlerindeki manifaktür emeği gibi) tüm emeğin gelirle değişildiği yerde, burjuva ekonomi politik anlamda, ne sermaye, ne de ücretli emek vardır. O halde, bu tanımlamalar, emeğin maddi özelliklerinden (ne emeğin ürününün kendi doğasından, ne de somut olarak emeğin belli özelliğinden) alınmamış, tam tersine, emeğin gerçekleştiği belirli toplumsal biçimden, belirli toplumsal üretim ilişkilerinden alınmıştır. Bu tanımlamaya göre, örneğin bir oyuncu, hatta bir soytarı, ücret biçiminde aldığından daha fazla karşılığında emek verdiği bir kapitalistin (organizatörün) yanında çalışmaktaysa, üretken bir emekçidir; buna karşılık, kapitalistin evine gelip pantolonlarını yamayan, kapitalist için sırf bir kullanım değeri yaratan bir terzi, üretken olmayan bir emekçidir.